

Я ЗАДУРА

ЛЕПТОСПИРОЗ У ЛЮДЕЙ И ЖИВОТНЫХ

Резюме

После общих замечаний на тему лептоспир, автор описывает подробно заболевания людей причиной которых являлись отдельные виды лептоспир — *L. icterohaemorrhagiae*, *L. canicola*, *L. grippo-typhosa*, *L. hebdomidis*, *L. autumnalis*, *L. pomona*, *L. sejroe*, *L. ballum* и лептоспирозные заболевания у животных (лошади, рогатый скот, собаки, лисы, свиньи), тщательно описывая патогенез болезни, клинику, патолого-анатомические изменения, диагноз, лечение и профилактику.

J. ZADURA

LEPTOSPIROSES IN THE MAN AND ANIMALS

Summary

The author briefly reviews general informations on leptospiroses and describes in detail the diseases of the man caused by the separate kinds of leptospira, as *Leptospira icterohaemorrhagiae*, *L. canicola*, *L. hebdomidis*, *L. autumnalis*, *L. pomona*, *L. sejroe*, *L. ballum* and next he discusses leptospiroses of animals, dealing particularly with diseases in cattle, horses, dogs, foxes and pigs. The author draws attention to the pathogenesis, clinical symptoms, morbid anatomy, diagnosis, treatment and prophylactic measures of the disease.

JAN NAWROCKI

Bruceloza ptaków

Państwowy Instytut Weterynaryjny — Z Wojewódzkiego Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Katowicach.
Kierownik: Inż. dr JERZY SZAFIARSKI.

Pierwsze obserwacje brucelozy u ptaków przeprowadził Fiorentini w 1906 roku, opisując w Messynie istnienie choroby u kur, z których 55% dodatnio reagowało w próbach seroaglutynacyjnych na *Br. melitensis*. W 1910 roku Dubois w okolicach Nimes stwierdził równocześnie z epidemią gorączki maltańskiej na fermie wśród owiec, śmierć około stu kur, których surowica aglutynowała z *Br. melitensis* w rozcieńczeniu od 1/50—1/600. Autor ten opisuje dwie postaci tej choroby: piorunującą, kończącą się śmiercią po kilku godzinach i ostrą charakteryzującą się osłabieniem, osowieniem, biegunką i zejściem śmiertelnym po 8—10 dniach. Connor w 1910 r. w Tunisie zakaził kurę drogą przewodu pokarmowego podskórną. W 1912 r. Mohler stwierdził u jednego kurczęcia małe ogniska nekrotyczne i punkcikowate wybroczynki w wątrobie jako następstwo zakażenia hodowlą *Br. abortus*. Zwick i Zeller w 1920 roku bezskutecznie próbowali zakazić ptaki *Br. abortus* (śródskórną, podskórną, domięśniową, dożylną i dotrzewnową). Koglowi w 1923 roku nie udało się również wywołać obrazu klinicznego u kur i gołębi, zakazanych różnymi drogami brucellą.

Emmel i Hendelson w 1928—1930 roku przeprowadzili badania nad eksperymentalną brucelozą u kur i stwierdzili, że *Br. melitensis*, *abortus* i *suis* występują u tych ptaków jako choroba chroniczna, kończąca się najczęściej śmiercią, stwierdzając u kilku kur mających specyficzne aglutyniny we krwi, charakterystyczne zmiany w jajniku, nerce, wątrobie i śledzionie. Zakażeniu mogą ulec również indyki, bażanty, gęsi i kaczki. We Włoszech Sarti i Carbonieri w 1929 roku wykazali u kur i indyków, dodatnią aglutynację z brucellą. Gilman i Brunnet w 1930 roku w stanie Nowego Yorku wykryli drogą seroaglutynacji kilka kur zakażonych brucellą. Beller i Stockmayer (1933) twierdzą, że brucella jest patogenna dla drobiu, ale uważają, że zakażenie może nastąpić dopiero po licznych posiłkach, zawierających bakterie. Liddo (1933) przeprowadził serię doświadczeń z *Br.*

melitensis i stwierdził, że gołębie są bardziej wrażliwe od kurcząt.

Wedle Dubois kurwy mogą przenosić zarazki brucelli na ssaki i ludzi, co potwierdzone zostało badaniami Pawłowa i Waprarowa. Pawłow uważa, że ptaki zarażają się o wiele trudniej, niż ssaki. Pagnini (1939) uważa, że bruceloza ptaków nie przedstawia żadnego niebezpieczeństwa dla ludzi.

Te prace, często sprzeczne, nie pozwalały przez dłuższy czas wyrobić sobie opinii o charakterze patogennym brucelli u ptaków, dopiero ostatnie badania radzieckie stwierdzają, że brucelozę ptactwa wywołują wszystkie trzy gatunki *Brucella bovis*, *melitensis* i *suis*.

Źródłem zakażenia jest kał i mocz ptaków chorych na brucelozę, które rozsiewają zarazki nie tylko wśród ptaków, ale także wśród zwierząt domowych, zanieczyszczając wydalinami pokarm i wodę.

Bruceloza kur przebiega często jako chroniczne, bezobjawowe schorzenie, ale często też obserwuje się chudnięcie, osowiałość, znoszenie jaj bez wapiennej skorupki; choroba może mieć przebieg śmiertelny. Występuje w postaci podostrej, ostrej i chronicznej. Postać podostrą znamionuje utrata apetytu oraz osłabienie; czasami występuje zielona biegunka oraz zmniejszenie nośności jaj. Postać chroniczną prowadzi do ogólnego osłabienia, kończącego się często porażeniami; przebieg choroby trwa od 19—46 dni.

U sztuk padłych stwierdza się powiększenie wątroby, często o zmianach martwiczych w postaci białawych plamek, wielkości ziaren konopi, obrzęk śledziony z ogniskami martwiczymi oraz drobne wybroczynki na płucach. Nerki są blade i zwyrodniałe, jajniki i jelita w stanie zapalnym.

Badaniem histopatologicznym stwierdza się obecność komórek mezenchymatycznych niewyróżnicowanych.

Przy badaniu bakteriologicznym, wyizolowano pałeczki brucelli z wątroby, śledziony i żółtka jaj. Wyosobnienie brucelli z żółtka jaj wskazuje na możliwość przekazania choroby zarodkom poprzez jajko. W jajach chorych kur wykryto pałeczki brucelli wszystkich

trzech typów; spożycie takich jaj, zwłaszcza na surowo, przedstawia dla człowieka niebezpieczeństwo zakażenia się.

Aglutynacja i próba alergiczna dają często wyniki ujemne w ostatnim okresie choroby. Pawłowski stwierdził, że aglutyniny znikają z krwi w dwa miesiące po zakażeniu; według Pawłowska stan alergiczny trwa dłużej, niż aglutyniny we krwi.

W gospodarstwach, w których ptactwo domowe ma bezpośrednią styczność z zwierzętami chorymi na brucelozę, konieczne jest przebadanie wszystkich ptaków przy pomocy odczynu Wright'a. Krew do badania pobiera się z żyły skrzydłowej. Za dodatnie miano aglutynacyjne należy uważać 1:20 i wyższe. Znacznie prostszą, ale mniej dokładną, jest metoda aglutynacji kropelkowej, którą przeprowadza się z antygenem brucelozą podobnie, jak przy białej bieguncie piskląt.

Wszystkie chore sztuki należy bezwzględnie poddać ubojowi. Z uwagi na to, że ptaki mogą być czynnikiem przenoszenia choroby nie tylko na inne ptaki, ale i na ssaki, należy odizolować drób od chorych na brucelozę zwierząt. Racjonalna higiena drobiu polega na tym, aby pomieszczenia dla kur były oddzielone od pomieszczeń zwierząt domowych w tej samej zagrodzie, a szczególnie kury nie powinny być wpuszczane do stajen, obór, chlewni itd. W razie stwierdzenia brucelozy drobiu należy przeprowadzić dokładną dezynfekcję oraz wydać zarządzenia sanitarno-profilaktyczne.

Piśmiennictwo.

1. Sprawoznik wiet — wracza 1950.
2. H. J. Stafseth (Biester & Schwarte: Diseases of Poultry).
3. Lesbrouyries — La pathologie des oiseaux.

CHOROBY INWAZYJNE

MARIA PROST

Badania nad fauną pasożytów szczupaków woj. lubelskiego*)

Z Zakładu Zoologii i Parazytologii Wydziału Weter. Uniw. Marii Curie Skłodowskiej
Kierownik: Prof. dr ZDZISŁAW RAABE

Prace badawcze z zakresu parazytologii ryb mają na celu dwa najważniejsze aspekty: pierwszy hodowlany, który traktuje pasożyty ryb z punktu widzenia ich szkodliwości dla organizmu ryby i drugi, który z punktu widzenia higieny zajmuje się kwestią możliwości zarażenia się człowieka pasożytami, których żywicielami pośrednimi są ryby.

Współczesna parazytologia wymaga od nas traktowania jej ekologicznie, to znaczy określa organizm pasożyta nie jako coś zupełnie odrębnego, ale tworzącego wraz z żywicielem i ze środowiskiem, w którym żyje, pewną równowagę biocenotyczną.

Dlatego też jako temat całego cyklu zamierzonych przeze mnie prac wybrałam opracowanie parazytofauny ryb w zależności od ich różnorodnego środowiska wodnego, to jest od różnego stopnia kultury zbiorników. Praca niniejsza jest pierwszym przyczynkiem całego zamierzonego cyklu zagadnień na powyższy temat.

Jako pierwszy materiał do badań wzięłam szczupaka (*Essox lucius*) z tego względu, że w literaturze parazytologicznej ten gatunek ryby jest stosunkowo dobrze opracowany, miałam więc możliwość uzyskania materiału porównawczego do pracy jak również z tego względu, że szczupak, którego spotykamy we wszystkich rodzajach zbiorników naturalnych i hodowlanych, był najwygodniejszym gatunkiem jaki odpowiadał tematowi pracy.

Materiał i metody.

Materiał do pracy czerpałam z następujących zbiorników:

I. Zbiorniki naturalne.

1. Rzeka Minina we wsi Ramokleski oddalonej o 40 km od Lublina. Jest to rzeka dzika, o dnie różnorodnym: piaszczystym i mulistym. Brzegi silnie zarośnięte. Roślinność występująca, to przeważnie moczarka kanadyjska i pałka wodna.

2. Rzeka Wisła — ryby, które otrzymywałam do badań pochodziły z Puław.

3. Torfowiska we wsi Samokleski — silnie zarośnięte moczarka.

II. Zbiorniki sztuczne.

1. Staw sztuczny Uściwierz w Sosnowicy 50 km od Lublina, średnio dobrze utrzymany, charakter dna: w 50% twarde, w 50% muliste. Zarośnięty twardą roślinnością (trzcina, rogożyna, tataraki). Zakwitów i zawiesin nie ma.

2. Jezioro Siemień. Dno jeziora jest torfiasto-piaszczyste. Brzegi zarośnięte twardą roślinnością nadbrzeżną (trzcina, rogożyna, tataraki). Dennejszej roślinności nie ma. Jezioro to uważałam za zbiornik sztuczny, a to z tego względu, że woda z niego jest w jesieni spuszczana, chociaż stan utrzymania jego jako zbiornika sztucznego jest zły.

Przy wyborze poszczególnych zbiorników starałam się dobrać zbiorniki o całkowicie odmiennym charakterze i różnym stopniu kultury, a to w celu wyraźniejszego wykazania wpływu ekologicznego zbiornika na parazytofaunę ryb w nim występujących. Pomimo, że nie udało mi się dobrać zbiorników tak, jakby praca tego wymagała, uważam jednak, że różnice w stopniu kultury poszczególnych zbiorników dadzą się łatwo wykazać.

Ogólna ilość zbadanych przeze mnie szczupaków wynosiła 148. Wielkość ryb wahała się od 17 cm do 48 cm. Były więc to ryby młode. Różnice w wielkości

*) Praca w całości ogłoszona będzie w Annales UMCS — Sectio DD. — Vol. VI. — 1951.